

EDUCAȚIA - ELEMENT DE BAZĂ AL CREATIVITĂȚII

EDUCATION - A BASIC ELEMENT OF CREATIVITY

Drd Costina ȘTEFĂNESCU

Abstract:

CREATIVITY IS A PSYCHIC PROCESS CHARACTERISTIC OF HUMAN ACTIVITY AND SHOULD BE BASED ON KNOWLEDGE ACQUIRED IN FORMAL AND INFORMAL EDUCATION. THE PRODUCT OF CREATIVITY IS BASED ON THE COMBINATION OF KNOWLEDGE ACQUIRED THROUGH OBSERVATION, PLAY, CONVERSATION, READING, STUDY AND LIFE EXPERIENCE, AND ITS QUALITY DEPENDS ON THE QUALITY OF THE EDUCATIONAL ACT BY MERGING THE MODERN AND TRADITIONAL METHODS INTO DEFINING THE PERSONALITY OF THE INDIVIDUAL AND ATTAINING THE DEVELOPMENT STANDARDS .

Keywords: *CREATIVITY, PSYCHIC PROCESSES, EDUCATION, MODERN EDUCATION, SCHOOL, METHODS, TEACHERS, PUPILS, STUDENTS*

Ani de-a rândul am fost educați spre a ne acomoda cu regimul, indiferent cât de greu a fost, de cine a fost impus și mai ales, indiferent de modificările realității sociale distructive sau constructive, continuând jocul dublu cu care ne-am acomodat și în spiritul căruia am fost educați.

Dezinformarea și minciuna și-au făcut casă în noul sistem și au înflorit odată cu reinstalarea în fotoliile puterii a celor din vechea gardă; însă capitalul educațional, ca și cel social, sunt grav devalorizate.

E foarte greu a reforma învățământul românesc, atât timp cât există imixtiuni arbitrare din partea politicului până în profunzimea ”actului educațional”, iar oamenii uită că educația începe în familie, se continuă în școală, în familie și în societate și se încheie la decesul persoanei¹.

A fost o vreme când învățământul românesc avea o finalitate, acum lucrurile sunt diferite! Rata abandonului școlar² și a analfabetismului a atins cote alarmante³, școlile de arte și meserii sunt pe cale de dispariție, numărul elevilor care promovează examenul de maturitate scade de la an la an, oferta educațională a mediului universitar nu face corp comun cu bursa locurilor de muncă, unitățile de învățământ apărute peste noapte emit diplome, poate numai bune de pus în cui, cadre didactice slab pregătite profesional, dezvoltarea afacerilor cu ”manuale școlare și materiale anexe”, obținerea de funcții și gradații de merit cu sprijinul politicului, calitatea slabă a actului educațional, lipsa locurilor de muncă etc. sunt tot atâtea probleme care au dus și duc învățământul românesc în jos.

Poate că ”reformarea” din temelie a sistemului de învățământ a rezultat ca o planificare cu scopul de a șterge adevărul despre ”istoria națională” și de a abandona valorile culturale și spirituale naționale.

---

¹ Cel puțin teoretic, educația trebuie să se desfășoare pe tot parcursul vieții.

² În anul 2017 rata abandonului școlar este de 18,5%, ocupând poziția a treia în clasamentul statelor membre ale UE. – date furnizate de EUROSTAT.

³ În anul 2017 - 6% din populația României este analfabetă – date furnizate de EUROSTAT.

Nu trebuie privite lucrurile la extremă, întrucât sistemul de învățământ românesc a dat și nume importante, valori ale României de azi – Mircea Malița (matematician, academician, diplomat – director al Bibliotecii române din New York), Rad Prișcu (pedagog, constructor de baraje - Barajul Vidraru), Șefan Augustin Doinaș (poet, eseist, traducător, academician, om politic), Octavian Paler (scriitor, jurnalist, editorialist, om politic, unul dintre fondatorii Grupului de Dialog Social), Miloș Cristea (arhitect), Dumitru Prunariu (cosmonaut), Dimitrie Gusti (sociolog), filologi și critici literari – Eugen Lovinescu, George Călinescu, Iorgu Iordan, Bogdan Petriceicu Hașdeu, mari fizicieni precum Dragomir Hurmuzescu și Horia Hulubei; școala inginerească din România a dat nume mari – Anghel Saligny, Aurel Beleş, Ion Ionescu Bezeț. Științele medicale au dat renumiți doctori precum Carol Davila, Constantin Parhon, Nicolae Hortolomei, Iuliu Hațieganu; marii reformatori ai învățământului Spiru Haret (matematician, astronom, pedagog și om politic) și doctorul Constantin Angelescu (om politic, profesor, doctor) etc. . Mulți tineri pregătiți în școlile românești iau drumul occidentului⁴ pentru a se dezvolta ca și persoană, întrucât condițiile sociale în România nu facilitează acest lucru; însă acest lucru excede actului educațional, fiind o altă problemă ce trebuie rezolvată de conducătorii țării.

Avem nevoie să dezvoltăm un învățământ centrat pe valori, pe respect, pe disciplină și mai ales avem nevoie de o radiografie a tuturor valențelor implicate în acest sistem. Creativitatea reprezintă dimensiunea fundamentală a activității umane, ce se dezvoltă acolo unde există un dialog între culturi, între oameni, într-un mediu liber, deschis și divers, și care se caracterizează prin egalitate între semeni și egalitate socială.

La naștere fiecare are o inteligență nativă și o predispoziție genetică care se dezvoltă într-un anumit mediu prin educație. Educația începe încă din prima zi de viață extraterină, în sânul familiei care ne ghidează primii pași în viață.

Mediul în care trăim are și el un rol foarte important în dezvoltarea personalității fiecăruia dintre noi, ca urmare a informațiilor asimilate, în timp. Astfel, golurile informaționale încep să se reducă, iar la nivelul cortexului să se realizeze diferite conexiuni, axo-axonice, axo-dendritice sau dendro-dendritice, care să determine un anumit tip de comportament, anumite deprinderi sau anumite reacții la diferiți stimuli, care, într-un fel sau altul își pun amprenta asupra noastră ca entitate bio-psiho-socială.

Conceptul de individualitate bio-psiho-socială are implicații majore în educație și mediul social. În educație trebuie avut în vedere factorii socio-economici și psihoculturali, deoarece aceștia au o mare importanță în realizarea potențialului genetic al fiecărui individ privit ca entitate bio-psiho-socială. Astfel se impune ca metodele educaționale care sunt folosite în familie și școală să fie diferențiate în funcție de profilul individului. Familia trebuie să ofere și să asigure copilului dezvoltarea componentei afective, materiale, educaționale și culturale⁵.

În școală, procesul de educare trebuie diferențiat în funcție de aptitudinile, calitățile și posibilitățile tinerilor.

Pentru mediul social, diversitatea genetică poate constitui o premisă de dezvoltare, armonizare și progres social. În acest context fiecare om ar trebui să fie folosit în societate în funcție de capacitățile și aptitudinile lui, pentru a putea fi un om valoros într-un anumit domeniu.

Creativitatea este un proces psihic uman, care, ca și valoare etimologică provine din francezul *creativite*, ce are rădăcina în verbul *a crea*, și care provine la rândul său tot din

---

⁴ Vezi migrațiile din domeniul sanitar – medicii, absolvenții din domeniul IT.

⁵ Mircea Covic, Dragoș Ștefănescu, Ionel Sandovici, *Genetică medicală*, ediția a II-a revizuită și actualizată, Editura Polirom, Iași, 2011, p. 4;

franceză – *creer*, desemnând ”însușirea de a fi creator”, ”capacitatea de a crea, de a produce valori”⁶.

Produsul creativității reprezintă îmbinarea perfectă a cunoștințelor dobândite de individ prin diferite moduri - lectură, observare, experiență, studiu - ca răspuns al nevoii extrinseci sau intrinseci de a soluționa o problemă.

Evenimentele din ultima perioadă, care au zguduit întreg mapamondul, ne impun într-o formă stringentă, mobilizarea creativității, competitivității și performanței în mediul societal, pentru a înregistra un real respect față de natură, față de sănătatea și bunăstarea membrilor societății ce o compun.

Aici, se impune dezvoltarea creativității într-un proces de învățare pe tot parcursul vieții, cu punerea accentului pe procesul de învățare al preșcolarului, atât în mediul formal, cât și în cel informal. ”Copilul se naște curios de lume și nerăbdător de a se orienta în ea. Literatura care îl satisface această pornire, îl încântă.”⁷ – spunea George Călinescu.

Valoarea instructiv-educativă a ”lecturii” este deosebită. Aduce o prețioasă contribuție la dezvoltarea proceselor de cunoaștere, a proceselor afective, la formarea trăsăturilor de voință și caracter, la formarea personalității etc.

Exprimând înțelepciunea și năzuințele poporului, necazurile și bucuriile sale, lupta cu forțele naturii, relațiile dintre oameni, lectura îi sensibilizează și îi ajută pe indivizi să înțeleagă complexitatea aspectelor vieții, fiind totodată un puternic mijloc de dezvoltare al atenției și al memoriei, al limbajului.

Dacă școala are ca finalitate instruirea și educarea copilului, dacă viitorul adult trebuie să fie un om bine educat și format, aceasta se realizează și prin cultivarea gustului pentru lectură, care are ca și trăsătură esențială îmbinarea valorilor etice cu cele estetice.

În pregătirea pentru viață, literatura este a doua în ordinea importanței, după religie. Prin recomandarea unor lecturi potrivite poate fi frânată goana după câștigul material.

Învățământul modern se realizează prin metode moderne, active-participative și informativ-formative. Aceste metode moderne conduc la promovarea originalității și creativității, cultivă aptitudini intelectuale, spirit civic și independență în muncă, dar ele nu trebuie să excludă metodele tradiționale și prin îmbinare cu acestea să le activeze. Valoarea unei metode constă în felul cum este folosită, pentru ca, prin intermediul ei să se realizeze obiectivele propuse.

Educația copilului mic constituie ”proba de foc” a oricărui sistem de învățământ. De felul cum se face educația la această vârstă, depind eficiența și amploarea celei ce se va face în continuare. Dacă vârstele clasice, beneficiază de o bază teoretică relevantă, numeroase tratate, manuale, lucrări de specialitate vizând cu prioritate copilul mediu, vârsta mică nu a avut parte de o asemenea atenție.

Să mai invocăm percepția comună în legătură cu felul în care trebuie făcută educația în acest interval? Sau cu privire la faptul că sunt necesare metoda, strategia, formarea specială pentru a putea face o astfel de educație?

Educația preșcolarului integrează elemente ale experienței de viață a copilului, pune accent pe continuități și legături, ducând la o unitate între cunoaștere, sensibilitate și proiectivitatea imaginației. demersul ludic este mereu implicat: el se insinuează ca metodă și formă de accesare în lumea cunoașterii și acțiunii.

Creativitatea este foarte importantă în educarea celor mici. Ca să ai succes în educarea lor, trebuie să te pregătești, trebuie să construiești, trebuie să crezi situații educative care să

⁶ <https://dexonline.ro/definitie/creativitate> -13.110.2017

⁷ George Călinescu, Cronicile optimismului, EPL București, 1964, p.276;

răspundă unor nevoi particulare, individuale, unice. Talentul sau harul educativ, dacă există, trebuie asociat cu metoda, cu predeterminarea, cu efortul.. Chiar dacă activitatea didactică pare una facilă, ea nu trebuie lăsată pe seama hazardului și improbabilității procedurale. Succesul se obține numai dacă ști să pregătești din timp instrumentele cele mai potrivite. Competența didactică trebuie să fie una plenară atunci când se împletesc cunoașterea și inspirația, căutarea și aflarea, silința și bucuria descoperirii.

În învățământul preșcolar românesc, există trei obstacole majore care nu permit asigurarea de șanse egale pentru fiecare copil; primul ține de "sistem", al doilea ține de un anumit model cultural în abordarea dimensiunii de gen, iar ultima de caracteristica mediului geografic (clivajul urban-rural)⁸.

Majoritatea părinților doresc ca fiul/fiica lor să meargă la o grădiniță/școală "bună", la niște educatori/profesori "buni". Ce înseamnă grădiniță/școală bună sau educator/profesor bun? Care sunt criteriile pe baza cărora un părinte distinge între un educator/profesor bun și unul mai puțin bun? Răspunsul e foarte simplu: un educator/profesor bun este cel ce posedă un anumit prestigiu într-o comunitate. Dar acest prestigiu este totuna cu valoarea unui educator? Bineînțeles că nu.

În opinia noastră, în sistemul românesc de învățământ există numeroși educatori/profesori/institutori mediocri care într-un fel sau altul au reușit să-și construiască un prestigiu. Acest fenomen se datorează tendinței sistemului de a perverti elitele. "Goana după performanță" a educatorilor/profesorilor este cauzată de mai mulți factori, iar această performanță se cuantifică pe baza numărului de diplome și premii onținute de unii elevi (și nicidecum pe baza progresului real în învățare a tuturor copiilor). Din acaesată cauză educatorii/profesorii au tendința de alucra mai mult cu "vârfurile" clasei decât cu fiecare copil în parte. Din punctul nostr de vedere, etichetele de gen "educator/profesor bun", "clasă bună", "grădiniță/școală/universitate bună" nu fac altceva decât să certifice paradigma profund discriminatorie în care funcționează învățământul românesc.

În acest context viciat, cum mai putem oferi șanse egale fiecărui copil?

Foarte simplu: practicând în activitatea curentă individualizarea învățării și luând în considerare nevoile de dezvoltare ale fiecărui copil. Orice om posedă un stil de învățare cu o anumită dominantă: tactilă, vizuală sau auditivă. Educatorul/profesorul trebuie să țină cont de aceste particularități individuale ale copiilor și să creeze oportunități de învățare pentru fiecare caz în parte.

Așadar, educatorii și profesorii ar trebui să se axeze mai mult pe formarea armonioasă a personalității și pe îndeplinirea standardelor de dezvoltare de către fiecare copil în parte, pentru a putea "redefini" creativitatea, prin metodele interactive ce promovează interacțiunea dintre mințile participanților. Aceste metode interactive presupun cooperare, competiția ducând la o învățare cât mai activă.

Diversificarea și restructurarea metodelor și procedeelelor va da o notă dinamică și deschisă actualei metodologii a învățământului românesc, și implicit o nouă dimensiune conceptului de creativitate.

Făcând o paralelă între demersurile Poloniei și ale României, ca entități ieșite de sub umbreala comunismului, observăm că aceste două țări au pornit pe drumuri diferite. România, pe drumul integrării în marea familie europeană, a uitat să lupte pentru identitatea națională, spre deosebire de Polonia care a apărat valorile familiei și identitatea națională. În anul 1999, Dieta vota *Legea privind limba polonă*, care statua "*polona constituie elemental fundamental al*

---

⁸ Drăgan I, Nicola I, Cercetarea psihopedagogică, Editura Tipomur, Târgu-Mureș, 1995,p. 132.

identității naționale și un bun al culturii naționale; conservarea și avântul ei nu este posibilă decât grație protecției limbii”.

Actul educațional presupune implicare, responsabilitate, corectitudine, fidelitate față de idealurile unei **educații integrale și permanente**. *Nu pot fi înlocuite valorile constante ale educației cu modelele efemere ale umanismului autosuficient și antireligios, pentru a susține o pretinsă emancipare care are la bază un vid spiritual al secularizării, ce provoacă în om un deficit de transcendență și de umanitate.*

Învățământul modern se realizează prin metode moderne, activ-participative și informativ-formative. Aceste metode moderne conduc la promovarea originalității și creativității, cultivă aptitudini intelectuale, spirit civic și independență în muncă, dar ele nu trebuie să excludă metodele tradiționale și prin îmbinare cu acestea să le activeze. Valoarea unei metode constă în felul cum este folosită, pentru ca, prin intermediul ei să se realizeze obiectivele propuse.

Astfel, privirea educației ca prioritate națională trebuie înțeleasă nu doar în contextul integrării europene, ci și prin prisma identității socio-culturale, întrucât școala modernă formează ”soldați” pentru noua orânduire.

BIBLIOGRAFIE:

- ✓ Academia Română, Institutul de Lingvistică, ”Iorgu Iordan”, Dicționarul Explicativ al Limbii Române, Ediția a II-a, Ed. Univers Enciclopedic, București, 1998;
- ✓ Călinescu, George, *Cronicile optimismului*, EPL București, 1964;
- ✓ Covic, Mircea, Ștefănescu, Dragoș, Sandovici, Ionel, *Genetică medicală*, ediția a II-a revizuită și actualizată, Editura Polirom, Iași, 2011;
- ✓ Drăgan I., Nicola I, *Cercetarea psihopedagogică*, Editura Tipomur, Târgu-Mureș, 1995;
- ✓ Gorun, Adrian, *Educația încotro? Modele de administrare a sistemului educațional*, Editura Academica Brâncuși, Tg-Jiu, 2010;
- ✓ Gorun, Adrian, *Studiu sociologic asupra legii nr. 1/2011. Educația și comunitatea*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 2013;
- ✓ Gorun, Tiberiu Horațiu, Gorun, Adrian, *O nouă paradigmă a educației? Construcții normative după 1989*, Editura ProUniversitaria, București, 2013;
- ✓ Mitu, F., *Metodica activităților de educare a limbajului în învățământul preșcolar*, Editura Humanitas, București, 2000;
- ✓ Munteanu, C., Munteanu, Eusebiu, Nicolae., *Ghid pentru învățământul preșcolar. O abordare din perspectiva curriculum*, editura Polirom, Iași, 2009;
- ✓ Munteanu, Eusebiu, Neculai, *Un bărbat la grădiniță*, Editura Performantica, Iași, 2007;